

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

• FOR RELIGION OG KULTUR •

68. ÅRGANG

17. NOVEMBER 1956

A V I N N H O L D E T :
JESUITPARAGRAFEN OPPHEVET - OMKRING STORTINGS-
BEHANDLINGEN AV JESUITPARAGRAFENS OPPHEVELSE -
TALT I TINGET - BLIKK PÅ TIDEN - PASTORAL-LITURGIEN
- LITTERATUR- OG TEATERANMELDELSER - KARDINAL
MINDSZENTY LAR HØRE FRA SEG - NOTISER - UTLANDET

NR
21

NESTE NUMMER KOMMER 1. DESEMBER 1956.

Allskapningens død og oppstandelse

Ved historiens ende har *universet* utspilt sin rolle som scene for verdensdramaet og som bolig for menneskelige personligheter som er underlagt våre nåværende kår. I Paradiset hadde naturen del i herligheten, ved syndefallet ble også den rammet av forbannelsen og har sukket under den, så lenge Gud vil — nå stunder også alnaturens forløsning til. (Med alnaturen mener vi det univers der mennesket er gjort til midtpunkt — om andre solsystemer og deres eventuelle beboere mener vi intet, for vi vet intet; men derfor kan vi ikke utelukke muligheten av deres eksistens.)

Vi kan konstatere at verdensmekanikken er slitt, men vi kan ikke forutsi hva dag den er slitt opp. Noen lærde taler om jordens varmedød, andre om dens kuldedød, noen anser katastrofen for rett nær, andre for nesten endeløst fjern. Religiøst sett er det uten betydning hva som blir de rent naturlige årsakene, for bak dem ligger Guddomsviljen som første årsak. Åpenbaringen lærer oss at Guds vilje med alnaturen er en nedbrytning og en gjenreisning. Profetsproget skildrer det som en eksplosjonskatastrofe av ubegripelig velde, som også oppløser universet i kosmisk støv, så selv eteren brenner, og alle tings eksistens i den hittidige tilstandsform opphører.

Åpenbaringen lærer oss videre at dette ragnarok er Guds støpeskje, hvori atomene formes til et nytt univers etter Guds første verdensplan — den vi forstyrret. Stoffet forblir, kraften forblir, Gud tar intet skapt ut av eksistensen, men allting får en ny tilstandsform for å danne bolig for gjenreiste menneskesener, som også er ført tilbake til Guds opprinnelige plan. Denne «nye himmel og nye jord, hvor rettferdighet bor», er landet hvor «sommeren» skal bli tilbragt når vi og allting er modne: Paradiset, der «Adam» atter skal vandre med Gud.

Vi tror på vår egen gjenreisning, fordi Kristus sto opp fra de døde og i vår dåp har gjort oss deltaktige i sin oppstandelse. Vi tror på den fordi han, som er oppstandelsen og livet, har lovet oss den, vi som er «i Kristus».

Vi tror på verdens gjenreisning fordi Kristus har lovet den, og fordi verden er skapt ved ham og av ham frelst fra *all* den fortred som synden har voldt.

Vi ser allskapningens død og oppstandelse som Guds endelige triumf over all motstand: Ved Kristus, alle tiders Herre, seirer Gud gjennom det verdensdrama som synes oss så uforståelig når vi medvirker i en av de små scener. Nå slutter ringen seg fra skapelse til fullendelse — en ring av stråler om Guds panne.

Peter Schindler («Dødebogen»).

FYRINGSOLJE

brukes av

St. Olavs kirke
Bispegården
St. Josephs Institutt
Vor Frue Hosp. Nerveavd. } Oslo
St. Dominikus kirke
St. Elisabethsøstrenes
Pleiehjem
Sta. Katarinahjemmet
St. Pauls Kirke
Moderhuset } Bergen
Florida Sykehus
Øyenklinikken
St. Josephs Hosp., Drammen
St. Torfinns Klinik, Hamar
S. Elisabeth Inst., Hammerfest
St. Theresia kirke, Hønefoss
St. Franciskus Hosp., Hønefoss

Ved bestilling av olje:

Oslo 68 34 66 - Service: 56 35 92

LITURGISK KALENDER

SØNDAG 18. NOVEMBER: Peters- og Paulskirkens vigselfest. Messen «Terribilis». Ep. Åp. 21, 2—5. Ev. Luk. 19, 1—10. Mandag: Elisabeth, enke. Tirsdag: Felix av Valois, bekj. Onsdag: Marias ofring. Torsdag: Cecilia, jomfru, mart. Fredag: Clemens I, pave, mart. Lørdag: Johannes av Korset, bekj., kirkelærer.

SØNDAG 25. NOVEMBER: Siste sønd. etter Pinse (Den 24. i rekken). Ep. Kol. 1, 9—14. Ev. Matt. 24, 15—35. Mandag: Sylvester, abb. Tirsdag, onsdag, torsdag: Ferialdager. Fredag: Andreas, apostel. Lørdag: Marias lørdagsmesse.

SØNDAG 2. DESEMBER: 1. sønd. i Advent. Ep. Rom. 13, 11—14. Ev. Luk. 21, 25—33.

Hva koster en ulykkesforsikring?
Spør oss, vi hjelper Dem med
alle opplysninger

Gulli & Rokk

Assurans

Stortingsgt. 22 - Sentralbord 33 44 00

OSLO

GUDSTJENESTER PÅ SØN- OG HELLIGDAGER I KATOLSKE KIRKER OG KAPELLER I NORGE

ØSTLO KATOLSKE BISPEDØMME:	Stille messe	Høy messe
OSLO: St. Olavs kirke, Akersveien 1. Biskopen og prestegården 425287. Sogneprestkontoret 414161	7.00 8.30 9.45 m. eng. pr.	11.00
St. Hallvard kirke, Fransiskanerne, Urtegt. 29, tlf. 680868	8.00 19.00	10.30
St. Dominikus kirke, Dominikanerne, Neberggt. 15, tlf. 442324	8.15 9.30 m. fr. pr.	11.00
Vår Frue Villas kapell, Montebello, Ullernchausséen 52, tlf. 558121	—	8.30
Grefsen kapell, Gladsvei 23, tlf. 380287	—	9.30
Lunden kapell, Trondheimsv. 309, tlf. 37 78 68	—	8.15
ARENDAL: St. Franciskus kirke, Tyholmen, tlf. 2209.	8.00	10.45
BERGEN: St. Pauls kirke, Christiesgt. 16, tlf. 15410.	8.00 9.00	10.30
DRAMMEN: St. Laurentius kirke, Cappelensgt. 1, tlf. 2019	8.30	10.30
FREDRIKSTAD: St. Birgitta kirke, Kongensgt. 9, tlf. 1438	8.00	10.30
HALDEN: St. Peters kirke, Kristian V.s pl. 1, tlf. 1168	8.00	10.45
HAMAR: St. Torfinns kirke, Torvgaten 113, tlf. 23751	8.00	11.00
HAUGESUND: St. Josefs kirke, Haraldsgt. 21, tlf. 3195	8.30	11.00
HØNEFOSS: St. Theresia kirke, Vesterngt. 7, tlf. 266	8.00	10.30
KRISTIANSAND S.: St. Ansgars kirke, Kirkegaten 3, tlf. 4225	8.00	10.30
LILLESTRØM: St. Magnuss kapell, Halvdansgt. 5, tlf. 712378	8.30	11.15
MOSS: St. Mikael's kapell, Ryggeveien 24	—	11.00
PORSGRUNN: Vår Frue kirke, Sverresgt. 26, tlf. 50793	7.45	10.30
STABEKK: Jesu Hjerter kapell, Nyveien 17, tlf. 537735	8.40	10.40
STAVANGER: St. Svithun kirke, Dronningensgt. 8, tlf. 25534	8.00	10.30
SYLLING: St. Hallvards kapell, tlf. 9028 (Drammen)	—	9.00
TØNSBERG: St. Olavs kapell, Sandefjordgt. 1, tlf. 12238	8.00	10.45
TRONDHEIM APOSTOLISKE VIKARIAT:		
TRONDHEIM: St. Olavs kirke, Prinsensgt. 2a2. Biskopen og prestegrd. tlf. 21214	8.30 19.00	11.00
St. Elisabeth Hospitals kapell, Ila, tlf. 20220	6.30	9.15
KRISTIANSUND N.: St. Eysteins kapell, Lars Guttormsensgt. 68, tlf. 2779	7.30	10.30
MOLDE: St. Sunniva kapell, Parkveien 23, tlf. 1100	8.30	10.30
DET APOSTOLISKE VIKARIAT FOR NORD-NORGE:		
TROMSØ: Vår Frue kirke, Storgaten 94. Biskopen og prestegrd. tlf. 314	8.15	10.30
St. Elisabeth hospital, Mellomveien 15, tlf. 63	6.20	—
BODØ: St. Eysteins kirke, Hernesveien 22, tlf. 21783	8.15	10.30
HAMMERFEST: St. Mikael's kirke, Strandgt., tlf. 1392	— 19.00	10.30
HARSTAD: St. Sunniva kirke, Skolegt. 4, tlf. 1205	8.00	10.30

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Redaktør: dr. theol. Ivar Hansteen Knudsen

Redaksjon, ekspedisjon og forlag: Akersveien 5, Oslo

Kontortid: 9—16. Mandag og lørdag 9—13. - Tlf. 42 37 43

Boligtelefoner: Redaktøren 42 37 43. - Red.sekr. Kirsten Rydberg 60 86 37

Abonnement (direkte ell. gjennom postkontorene): Kr. 18 pr. år - Kr. 9 pr. ½ år. Utlandet kr. 20.

Annonser: 8 dager før utg.-dagen (se nederst på omslagssiden). 24 nummer årlig. - Postgiro 159 86.

JESUITTPARAGRAFEN OPPHEVET

Torsdag 1. november, som en begivenhet helt i skyggen av større og mer betydningsfulle hendelser ute i verden, ble «jesuittparagrafen» med 111 mot 31 stemmer, av Stortinget fjernet fra Norges Grunnlov. Dermed er sluttstreken satt under et stykke norsk konstitusjonshistorie som tildels har rummet dramatiske uttrykk for brytningene på overgangen fra en konfesjonell enhetsstat til et samfunn hvor statskirkens majoritetsstilling i virkeligheten erkjennes som rent nominell, og hvor utviklingen åpenbart går mot likestilling av de ulike grupper innenfor et faktisk kristent mindretall.

Resultatet sier adskillig. For det første viser det i hvilken grad norsk mentalitet er blitt internasjonalisert siden siste verdenskrig, og Regjeringens proposisjon i saken ligger som bekjent i nettopp dette perspektiv. Men dernest vitner resultatet også om en merkbar fremgang i *opplysningsnivået* i Norge vis-à-vis Den katolske kirke. Under den årelange saksforberedelse har det vært påfallende, at *skrekke*-oppfatninger av jesuittene (fremsatt med temperament av blant andre pastorene Ivar Welle og Olav Valen-Sendstad) overhodet ikke slo an hos ansvarlige iakttagere, til tross for at de ved de to tidligere forsøk på å få paragrafen opphevet, i 1897 og i 1925, hadde vist seg utslagsgivende. Den gang oppnådde det massive antall legmannsforstandere og -sekretærer med sin protest mot ophevelsen (innstillingens bilag I) og Kristelig Folkepartis representanter i tinget ved sin gruppebestemte stemmegivning, bare å stille seg utenfor den rådende opinion både i nasjonalforsamlingen og i folket. Mot ophevelsen stemte — foruten Kristelig Folkeparti *en bloc* — høyremennene Hambro, Christie, Asdahl, Landsem, Nybø, Fr. Vik og Løvset; Bondepartiets Vatnaland, Evju, Langeland, Ryen, Wirstad, Bredal og Bartnes; Venstres Ytre-Arne og Bøyum, og endelig Arbeiderpartiets Jørgensen.

EN VERDIG DEBATT

Selvom der ennå ikke på lenge skulle komme jesuitter til Norge, tror vi at allerede en forholdsvis nær ettertid med brydd forbauselse vil se tilbake

på meget av det som ble sagt om jesuittene i innstilling og debatt, også av paragrafens motstandere. De mange om og men, under henvisning til politimakt og straffelov, som om jesuittene var enslags anarkister med gift og dolk i lommen, vil meget snart komme til å fortone seg så grotesk og parodisk som det allerede idag må virke på våre nordiske naboer. Sverige og Danmark har bare hatt glede av jesuittenes ofte høyt kvalifiserte bidrag til kulturdebatten gjennom presse, foredrag og universitetsliv i over to menneskealdre.

Ikke destomindre ga Stortinget saken en behandling som i sin helhet og i sitt resultat var landets nasjonalforsamling verdig. I betraktning av det begrensede og tildels mørkt tegnede billede av jesuitterordenen som var blitt fremlagt for stortingsmennene, må man si at deres innlegg og votum overrasket ved sitt vidsyn, sitt sunne skjønn og — ordene er ikke for store — sin uredde humanitet og forståelse. Høyres Harald Torp ga utvilsomt uttrykk for en i Stortinget fremherskende mening om sakens opplegg da han uttalte:

«Jeg skulle likevel hatt all respekt for den argumentasjon som føres mot opphevelse av jesuitterparagrafen, hvis den hvilte på personlig tilregnede erfaringer om jesuittene. Men hverken som individer eller som folk har vi ervervet noen erfaring om jesuittene, fordi jesuitter har vært forbudt adgang til dette rike helt siden 1624. Det argumentasjonen mot opphevelse av jesuitterparagrafen hviler på, er fortrinnsvis lesning, ja, så å si utelukkende lesning. Og det skal villig innrømmes at det er lest atskillig i Stortinget om jesuitter i de senere uker, men de som har kolportert den litteratur har — jeg har nesten lyst til å si med jesuittisk nidkjærhet — sørget for at det bare blir lest de skrifter og publikasjoner som stiller jesuittene i det ugunstigst mulige lys.

Jeg vil si det slik: Hvorfor skal man hvirvle opp så mye støv omkring jesuittene, gammelt støv, men også nytt støv, men *all* hentet fra fremmede og tildels meget fjerntliggende land? Hvorfor kan vi ikke holde oss til våre nærmestliggende land, til våre naboland, til Danmark og Sverige, som også har gjort visse erfaringer om jesuittene? I Sverige har det overhodet ikke vært noe jesuittforbud, og i Danmark har jesuittene iallfall hatt fritt spillerom fra 1866, altså i nær 100 år. Og den svenske presten som har skrevet om jesuittene i Columbia, hvorfor har ikke han heller skrevet om jesuittene i sitt eget fedreland, om jesuittene i Sverige? Fordi det foreligger åpenbart ingen ugunstige erfaringer om dem i Sverige. Derfor foreligger der heller ikke noen brukbar litteratur om jesuittene i Sverige.» (Stortingstidende 1956, s. 2962.)

Blant de øvrige innlegg for ophevelsen under den ni timer lange debatt merket man seg særlig venstre-mannen Sundt's friske oppgjør med de historiske uetterretteligheter som mindretallet tildels opererte med, og som særlig hos C. J. Hambro fikk en så overraskende gjennomskuelig demagogisk form at de må ha virket mot sin hensikt.

GATEN HAMBRO

Det klinger kanskje av gode grunner mer kategorisk for våre egne enn for andres ører når vi fastslår at der på forhånd ikke var noe ved stortingsmennene *Wikborg* (kr.f.) og *Vatnaland* (b.) som gjorde deres særlige stillingtagen til jesuitterparagrafen egentlig overraskende. Derimot tror vi at mange, svært mange, av C. J. Hambro's venner og motstandere fant hans ivrige opslutning om de førnevnte temmelig oversiktlige og trivielle fordommer både overraskende og pinlig. Hans standpunkt i denne sak var kjent på forhånd, og måtte hos en mann av hans kosmopolitiske legning fortone seg som noe av en gåte, selv i betraktning av hans partis iherdige frieri til de labile kristelige velgermasser. Vi synes at gåtens delvise oppklaring gjennom hans innlegg i stortingsdebatten 1. november var hans tidligere parlamentariske fortjenester og format så lite verdig at den bragte en til å tenke på de Skriftens ord: «Hvorfor tiet du ikke? Din taushet kunne vært utlagt som klokskap!» Som det nu var, kom en av de ruvende skikkelser i Stortingets nyere historie til å bevege seg alene i uvirkelige tankebaner, hvor få nøkternt tenkende mennesker kunne følge ham. «Det er formodentlig overflødig å påpeke at bifallet kom fra galleriet» kommenterte Kringkastingsens *Jan Frydenlund* opptaket av Hambros innlegg i programposten «Storting og styringsverk» noen dager etter. Det var overflødig. Hambro hadde åpenbart for alle *talt* nettopp for galleriet.

Spesialistens — professor *Einar Molland's* — oppgave viste seg å være i dobbelt forstand utakknemlig. Ikke bare forsåvidt som en protestantisk kirkehistoriker nødvendigvis måtte komme til å stå i et nokså utvortes forhold til det stoff han her ble bedt om å belyse. Og professoren har såvidt vi vet ikke ment seg tilskyndet til noe så nærliggende som overhodet å forelegge sine inntrykk og resultater på herværende katolske hold til en uforpliktende kommentar. Men også forsåvidt som professoren i selve stortingsdebatten meget ufortjent fra hr. Hambro's side ble utsatt for en urimelig og nær sagt sjikanøs omtale som på alle parter i saken måtte gjøre et pinlig og beklemmende inntrykk. Den forble da heller ikke upåttalt fra de øvrige debattanters side.

HVA NA?

Pressekommentarene før og etter saksbehandlingen har heller vært sparsomme, tydeligvis under inntrykket av at paragrafen allerede, særlig på grunn av «Roos-saken», var dømt i opinionen, og at det tilstrekkelige stortingsflertall til å få den bort var forhånden. Saken druknet da også helt i de opprivende internasjonale tragedier i forbindelse med situasjonen i Ungarn og i Suez. Karakteristisk for de følelser med hvilke folk flest legger jesuittdebatten *ad acta*, turde «Verdens Gang's» sindige redaksjonelle kommentar (2. nov.) være:

«Det skal iallfall sies til Stortingets ros, at da det omsider mannet seg opp til å kaste jesuittparagrafen overbord, ble det gjort på en overbevisende måte. Det er ingen hemmelighet at det særstandpunkt Kristelig Folkeparti har inntatt i denne saken la et press på mange representanter for andre partier. En må ha lov til å ta det overveldende flertall for å endre Grunnloven som ut-

trykk for at andre partier med forankring i religiøst interesserte velgermasse, er iferd med å frigjøre seg fra den stadige skjeling til Kristelig Folkepartis standpunkter, som har skjemet norsk politikk i etterkrigsårene (. . .) Kristelig Folkepartis leder, *Wikborg*, er i de siste år glidd i bakgrunnen i norsk politikk. Oppgjøret om jesuittparagrafen ble ikke noe *come back* for ham. I et ordsifte som gjennomgående lå på et uvanlig høyt plan, og som ble preget av en rekke grundig gjennomarbeidede innlegg, falt hans prosedyre til jorden. Det virket alt annet enn tillitvekkende når sakordføreren i det vide og brede skildrer jesuittenes misgjerninger i svunne tider og i andre verdensdeler, men fullstendig så bort fra at de fritt har kunne drive sin virksomhet i våre granneland, uten at det foreligger noe om at det betyr en fare hverken for barns eller voksnes sjelefred.»

«Dagbladet's» uforbederlige *Hammarlund*, hvis treffsikre grep på Oslo-replikken sjelden forneker seg, lot — under titelen «Invasjon» — en morgen sur herre bjeffe til sin nabo der de stavrer frem i novembertåken under hver sin paraply: «— og til uka kommer det vel veltende en lavine med jesuitter!» Og Høires Pressekontor lot i alvorligere former forespørre om de praktiske følger av paragrafens fall. De turde i en overskuelig fremtid være minimale. Der finnes ingen norsk jesuitt — ennu. Og oss bekjent har ingen av jesuittenes provinser noen slags planer om å ta opp virksomhet i Norge. De tyske provinser, som virker i våre to nordiske naboland, har neppe noe overskudd på personell, bl. a. fordi deres tap i krigen og som følge av politiske forfølgelser og konsentrasjonsleirer var betydelige. (Et nyttig *à propos* til mindretallets groteske påstand om deres komplisitet med nazismen og fascismen!) Behovet for en høyere katolsk skole i Oslo kan neppe imøtekommes på lang tid ennu, og det ville særlig være i en slik sammenheng at det kunne bli aktuelt å be om hjelp fra jesuittenes høyt anerkjente pedagogiske kompetanse.

Foreløpig kommer en eller annen foredragsholder og en og annen feriereisende (trolig helt uvitende om at han for kort tid tilbake måtte begå Grunnlovsbrudd for å nyte våre fjorder og vår midnattssol!) til å være de eneste representanter for Jesu Selskap som besøker Norge.

Paragrafen er falt. Men fordommene har sikkert ennu mange år på seg.

Sakordføreren Erling Wikborg (kr.f.)

St. Olav har mottatt et lengre innlegg fra professor dr. Einar Molland, der han imøtegår vår kommentar i forrige nummer til hans betenkning innhentet av Stortingets utenriks- og konstitusjonskomité. Professorens imøtegåelse vil følge i neste nummer av St. Olav.

Omkring Stortingsbehandlingen av jesuittparagrafens opphevelse

Av C. P. W.

Det tok tid før Utenriks- og konstitusjonskomitéen fikk avgitt sin innstilling om Regjeringens grunnlovsforslag fra 1952 om jesuittparagrafens opphevelse. Det tok så lang tid at man i Stortingskretser begynte å bli oppmerksom på at saken ikke kunne komme til behandling i år, at saken derfor måtte utsettes, og at forslaget om jesuittparagrafens opphevelse måtte fremmes på ny. Ifølge norsk forfatning må et forslag til endring av grunnloven fremmes i en stortingsperiode og kan først behandles i et nyvalgt Storting og da senest innen utgangen av nest siste sesjon i den nye stortingsperiode. I desember utløper sesjonen i år som er den nest siste i inneværende periode. Men endelig forelå den 24. oktober Utenriks- og konstitusjonskomitéens innstilling. Forsinkelsen har flere naturlige årsaker. Den først valgte ordfører i saken hr. Hambro, måtte av helbredshensyn gi saken fra seg, og så ble Kr. Folkeparti's parlamentariske fører, advokat Wikborg, valgt til ordfører og det er en kjent sak i Stortinget at han ikke er noen hurtigløper.

Komitéen delte seg i et flertall på 9 medlemmer med Høiremannen Harald Torp som ordfører som innstilte på at paragrafen ble opphevet, og et mindretall på 3 medlemmer (Hambro, Vatnaland, Wikborg) som innstilte at forslaget om opphevelse ikke bifalles.

Innstillingen har tidligere vært kommentert i «St. Olav» og jeg skal derfor ikke komme nærmere inn på den.

Torsdag 1. november kom saken opp til behandling i Stortinget. Resultatet var at 111 representanter stemte for paragrafens opphevelse og 31 mot. Grunnlovsforslaget oppnådde således det lovbestemte $\frac{2}{3}$ flertall, og ved Stortingsbeslutningen er således grunnlovsforslaget i dag lov.

Nå vil jeg med en gang innskytte den bemerkning at man ikke uten videre skal innregistrere de 31 representanter som utgjorde mindretallet som noen innbitte motstandere av paragrafens opphevelse. Det har alltid ligget i Stortinget en latent motvilje mot forandringer i Grunnloven. Betegnende i så måte er at de første Høireforeninger som ble stiftet i 80-årene het Grunnlovsforeninger. De gikk inn for å ta vare på Grunnloven, og derfor tror jeg man kan si at der skal tungtveiende grunner til å endre grunnloven av 1814.

Debatten i Stortinget som nå er kommet i trykken, bød på mange ganske interessante ting, og kanskje i særlig grad Hambros innlegg som forferdet mange som i ham gjennom årene har sett eksponenten av den påpasselige ivaretagning av menneskerettighetene.

Hr. Hambro uttalte i debatten blant annet at «det neppe kan være flertallets mening at den menneskelige erfaringskrets og stortingsmenns erfaringskrets skal være begrenset til hva de har opplevet personlig. Vi er nødt til å ta frem fenomener både i vårt eget land og verden for øvrig som ikke kan være personlig opplevet, men som vi er kallet til og forpliktet til å ta stilling til.» Nå har hr. Hambro en generasjons erfaring i deltagelse i internasjonalt arbeide og burde hatt anledning til på nært hold å iaktta fenomener ute i verden. Da er det forbløffende å bli vitne til hans følgende påstand om at blant annet

talt i tinget

HARALD TORP (h): «Jeg vil slutte med å si at til Norges rike har praktisk talt alle adgang, unntatt jesuittene. Til Norges rike har hedninger og ateister adgang, og de må gjerne bære sin tro eller mangel på tro til skue, og prapangandere så meget de vil for sine synsmåter. Til Norges rike har endog de som vil styrte tronen og alteret, adgang. De tåles. Vi hadde nokså mange eksempler på det i mellomkrigsårene, særlig opp gjennom tyve-årene. De tåles, men jesuitter tåles ikke. Og dog er det på alle hold enighet om at en hel del av disse jesuitter er høyreiste og noble personligheter, anstendige og ærbare i all sin ferd, og kristne. Jeg tror nok at mange av dem vil finne adgang til Guds rike, om de fortsatt formenes adgangen til Norges rike.»

Illustrasjonene er hentet fra Harald Nilsens tegnereportasje i Aftenposten 1. nov.

ARTHUR SUNDT (v): «Når man leser mindretallets innstilling, og enda mer da man hørte hr. Wikborg, skulle man, som den foregående taler og gjorde oppmerksom på, tro at man ved opphevelsen av jesuittparagrafen sto umiddelbart foran et veldig katolsk fremstøt mot vår protestantiske religion, ledet av Jesuittordenen etter de moralprinsipper som mindretallet tillegger den. Man får, som også hr. Torp var inne på, en umiddelbar følelse av at tusenvis av jesuitter sitter med tog- eller flybillettene i lommen og venter på anledning til å kaste seg over vårt åndelig forsvarsløse land.»

SUNDT: (Etter å ha sitert anklager som mindretallet har anført mot jesuittens framferd på misjonsmarken.) «Jeg står uten materiale til å bedømme riktigheten av den første del av en slik kategorisk anførsel. Hva jeg derimot vet, er at nettopp på hedningemisjonens område har jesuittene utført et arbeid av verdenshistorisk betydning. Det er nok å minne om Indias apostel, jesuitten Franz Xavier, og etter ham en rekke lysende navn i misjonens tjeneste, som Jacques Marquette i Nord-Amerika og Peder Claver i Syd-Amerika, og mange, mange andre med dem. Det er nok å minne om det arbeid jesuittene har utført i Mellom- og Syd-Amerika for å redde de innfødte som var truet med undergang, og tallrike jesuitter har i århundrenes løp lidt martyrdøden på misjonsmarken. Ja, hvorfor skal vi egentlig i en debatt som denne bare dra frem alt det mørke som kan sies om en orden, og ikke også dvele litt ved de positive sider?»

talt i tinget

C. J. HAMBRO (h): «... det er skjedd en hel rekke ting siden 1925, både her i landet og utenfor dette land, som enhver som fulgte med og ikke ville innskrenke sin erfaring til det han personlig opplevet i sin valgkrets, men mente at erfaringene burde omfatte det hele siviliserte samfunn, ikke kan overse, og som gjør at mange av oss ser med mindre sympati på jesuittenes virksomhet i dag enn vi gjorde i 1925. Det er skjedd en hel del ting som viser hvor banalt og hullt det slagordet er blitt at man skal føre en åndelig kamp.»

H. SMITT INGEBRETSEN (h): «Det er blitt sagt at de som holder på den, er intolerante. Jeg tror ikke det er riktig, og jeg tror ikke det er riktig heller at denne bestemmelse står i Grunnlovens § 2 som et uttrykk for intoleranse. Den står der som et uttrykk for frykt. Den gang den ble satt inn der, hadde man ennå alle de gamle historiene om jesuittene nokså friskt inn på livet. De var redd jesuittene og så satte de denne bestemmelsen i Grunnloven, og siden er den blitt stående der i snart et og et halvt hundre år, og folk har lest og hørt om denne bestemmelsen i Grunnloven, at jesuitter ikke må komme i landet — alle andre, men bare ikke jesuitter. Det må jo etter hånden skape en forestilling hos folk om at jesuitter er noen aldeles redselsvekkende mennesker som man må holde seg fra livet. Det er en fryktforestilling som ikke har noe naturlig grunnlag.

Men tolerante er vi! Vi holder landet åpent for muhamedanere og budhister, og djeveltilbedere for den saks skyld — hvis de ikke strander på kvaksalverloven — så tolerante er vi! Og når vi kommer over på det politiske plan, så er det ikke grenser for hva slags folk vi slipper inn i landet.»

*

TORSTEIN SELVIK (a): «De fremstilles ofte som om de representerer den skinnbarlige selv og ingenting annet. Vel, hr. Wikborg brukte selvsagt ikke så drastiske vendinger — han fører jo et elegant språk — men det var nå grøssende å høre på. Det turde være hensiktsmessigere om vi forsøkte å tillegge oss en noe mer nyantert oppfatning enn den som vi har arvet fra heksebrenningens tid, da den religiøse fanatisme ga seg slike barbariske utslag.»

*

nazismen ikke har vært mulig uten jesuittenes støtte og aktive medarbeiderskap. Det er forbløffende å være vitne til at hr. Hambro ikke har hatt noe kjennskap til blant annet pater Friedrich Muckermanns årlange kamp mot nazismens idéologi i sitt tidsskrift «Der deutsche Weg». Allerede i 30-årene måtte han flykte over til Holland hvor han fortsatte utgivelsen av sitt tidsskrift. Senere under krigen fikk han asyl i Sveits (i Norge var det grunnlovsmessig forbudt å gi en slik ivrig motstander av nazismen asyl. For den del av trosfriheten i Norge som jesuitterforbudet representerte må en jo si det har vært en fordel at Norge den gang var okkupert av nazistene slik at asylrett i dette tilfelle ikke kunne komme på tale).

Underlig er det jo også at Hambro ikke har kjennskap til at de franske jesuitter var noen av de mest pågående motstandere av Petain-regimet og nazismens fremferd i Frankrike under krigen, og at en rekke jesuitter var de ledende og mest pågående skikkelser i den franske motstandsbevegelse.

I Tyskland hvor hr. Hambro påstår at nazismen ikke hadde vært mulig uten jesuittenes aktive medarbeiderskap, ble under naziststyret i 1933—45 20 av jesuittenes institusjoner beslaglagt og 226 jesuitter kastet på gaten. I Dachau satt det 96 jesuitter hvorav 31 døde. I andre fengsler satt det 26 jesuitter hvorav 2 ble henrettet. Alt ungdomsarbeide ble forbudt og alle jesuittskoler ble lukket. I 1943 kom der et nazidekret som forbød jesuitter å gjøre tjeneste i den tyske hær. De var uverdige til verne-tjeneste (Wehrunwürdig).

Et ganske eiendommeligg medarbeiderskap med nazistene!

Hvis hr. Hambro noensinne hadde funnet frem til kjernen i katolsk idéologi, ville han forstått at hverken kommunismen eller nazismen eller beslektede retninger overhodet kan forenes med katolisismen. Av den grunn har i alle fall jeg aldri hatt noen vanskeligheter for å ta standpunkt til blant annet nazismen i Tyskland eller dens avlegger i Norge.

Nå, hr. Hambros påstand på dette området spilte ikke noen rolle ved voteringen i Stortinget, og for så vidt kunne man gjerne overse hans underlige påstander.

Det var helt andre årsaker som reduserte mindretallet til en ubetydelighet, og det var den måte som hr. Wikborg med tilslutning av Hambro og Vatnaland omtalte de norske biskoper. Som bekjent har alle unntagen en av statskirkens biskoper i Norge uttalt seg for jesuittparagrafens opphevelse. Dette har fått hr. Wikborg til å påstå at de norske biskoper ikke har forstått den sak som ble forelagt dem. Hadde hr. Wikborg vært en klok politiker, hadde han ikke skrevet det, for det fikk mange i Stortinget, ikke minst innen Høire, til å endre oppfatning. Stortingsrepresentanter som hadde tenkt å stemme mot, bestemte seg nå til å stemme for opphevelsen. En slik diskriminering av biskopene ville man ikke være med på.

Under voteringen stemte Kr. Folkeparti samlet mot opphevelsen. Litt forbausende var det, da det ikke er enstemmighet om saken innen Kr. Folkeparti. Biskop Marthinussen i Stavanger som visstnok er den eneste biskop som tilhører Kr. Folkeparti, har uttalt seg for opphevelse. Det samme er også tilfelle med hr. Wikborgs egen varamann på Stortinget, lektor Ullmann.

O slo Indremisjons organ «Vår Kirke» uttaler i sin kommentar til stortingsbehandlingen følgende:

«Det har vært talt flittig om jesuittenes misgjerninger opp gjennom historien. Det er en ganske betenkelig tak-

tikk. Skal man først grave opp gamle synder, kan det bli ubehagelig for noen hver. Da er det mere realistisk å sammenligne med forholdene i dag i våre naboland Danmark og Sverige hvor jesuittene har adgang. Vi har ikke hørt noen klager i den anledning.

Rent praktisk får en opphevelse neppe noen betydning. Her i landet er den konkurrerende dominikanerorden så sterk at det neppe blir aktuelt med noen jesuittinvasjon. I tilfelle de skulle komme og vise seg å være forbryterske i sin virksomhet (hvilket vi ikke regner med), så har vi politi og straffelov. Noen egen grunnlovsparagraf er unødvendig.

Men vi mener at det her dreier seg om en åndelig kamp som må føres med åndelige midler. Saken er blitt svært følelsesbetont, og argumentene har ikke alltid vært like saklige. Å betrakte det som en spesiell kristelig sak å opprettholde jesuittparagrafen, er etter vårt syn en skjebnesvanger misforståelse. Vi tror at hvis kirken klamrer seg fast til en juridisk forsvarsposisjon, betyr det bare at den svekker sin stilling i folks bevissthet. Og det var vel ikke meningen?»

Når vi skal forsøke å sette opp en status over det resultat som nå foreligger etter at jesuittparagrafen er opphevet, må vi være oppmerksom på at det gjennom årene har skaffet katolisismen en større del sympati her i landet så lenge en del katolikker ikke har hatt lov til å komme inn i landet. Denne sympati vil jo nå nærmest bortfalle etter at jesuittparagrafen er opphevet, og vi må vel regne med at på lang tid er det neppe sannsynlig at noen jesuitter vil åpne noen slags virksomhet i Norge. Dertil er jesuittordenen for sterkt opptatt i andre land, hvor kravet og ønsket om utvidelser stadig er til stede.

Men én positiv ting har vi oppnådd: Etter at jesuittparagrafen er opphevet kan for fremtiden norsk ungdom som går inn i jesuittordenen, bli her i landet i stedet for å måtte gå i landflyktighet som tilfellet har vært i de senere generasjoner.

C. P. W.

Spansk frihetsballade på Nationaltheatret

Kvinnen som med hele sin kjærlighetsbegeistring og offerglød går inn for frihetens sak, er et urgammelt motiv i européisk folkediktning og her især i folkesanger, ballader og sagn. Det kan være en heroisk mor — som i den serbiske versjon — det kan være en trofast hustru eller en ung elskende kvinne, slik motivet utformes i de slaviske nasjoners slektsepikk, i franske romanser, i spansk høystemt lyrisme osv. Den spanske billedrike poet og det 20. århundres betydelige dramatiker, Frederico Garcia Lorca, (1899—1936), brukte dette legendefargede stoffet til sitt eksalterte ungdomsdrama «Mariana Pineda» — en ung enke som slutter sitt liv på skafottet; stykket hører til det første han forsøkte seg i som den vordende dramatiker.

Alle hans dramaer og tragedier samler seg i bunn og grunn om kvinnen, en gang den forgjeves lengtende kvinne som er barnløs, en annen gang den innestengte jomfru — eller flere jomfruer — hvis liv glir ut i tomheten og meningsløsheten selv. I «Mariana Pineda» har Lorca — med tydelig tilknytning til sin første ungdomslyrikk

talt i tinget

T. A. TANDE (v): «Mindretallet siterer videre utførlig en artikkel av jesuittpateren Fr. Cavalli som eksempel på jesuittisk intoleranse i dag. Men hvorfor siterer man ikke også jesuittpateren Hermann Seiler, som offentlig har tatt til gjenmøle mot sin italienske ordensbror? Hvorfor nevner man ikke det amerikanske tidsskrift «America», et jesuittisk tidsskrift, som i en lederartikkel i 1952 tar meget energisk avstand fra de middelalderske betraktninger som kardinal Segura ga uttrykk for?

Det skal være like rett for alle, og en sak skal legges riktig belyst fram.»

*

SUNDT: «Det forekommer meg at hr. Hambro i sitt foredrag kunne ha spart seg for det vi på gammeldags bergensk kaller for den «uartighet» å anføre at Sundt leste høyt et brev fra en anonym dame. Det forekommer meg at brevet i seg selv var et menneskelig dokument som i hvert fall måtte røre dem som har hjerte å bli rørt med. For fortellingen fra denne dame — som for øvrig bærer mitt eget etternavn, og det var grunnen til at jeg ikke ville oppgi akkurat hva hun het — fortellingen om en jesuitt-soldat som falt og døde for Norges sak i Narvik 1940 og ble begravet i norsk jord, men som levende ville vært utvist fra dette land, forekommer meg må røre noen og hver. Hvis hr. Hambro ikke kan føle seg rørt over denne sannferdige historie, men kun har hånsord til overs for den, da har jeg en følelse av at det later til at hr. Hambro i denne sal ikke røres av annet enn sin egen vel-talenhet.»

— bygget opp en meget enkel konflikt; den blir melodisert på scenen med en lang kjede skjøre og kyske bilder, delvis tatt fra den spanske natur, delvis konsentrert om visjoner av blomster — begge deler eier en egenartet skjønnhet, hvis de kan komme til rette gjennom skuespillernes bevisste sprog- og rytmesans.

Den handlingsbærende konflikt — kjærlighet mellom mann og kvinne og kvinnens offerdød — er hos Lorca nesten dyssert ned av hans frodige dramatiske lyrisme; den og den alene hører til sceneballadens positive verdier. På Nationaltheatret forveksler Knut Hergel instruktørens innsats med arrangørens forberedende arbeide — den norske versjon av den spanske ballade er derfor scenisk uferdig, kunstig istedenfor kunstnerisk, meget respektabel når det gjelder hovedrollen og dens oppfatning, ufattelig amatørmessig i de mannlige rollene. Tore Segelcke spiller Mariana med dempet inderlighet — særlig klosterscenen i tredje akt — men mye av reisning og indre kamp mellom fortvilelse og håp blir bare utvendig og matt. Hun er også den eneste — sammen med den meget talentfulle Maja Lise Rønneberg — som behandler dikterens sprog med medfødt kultur og teknisk mesterskap. Men noen helstøpt forestilling ble «Mariana Pineda» på Nationaltheatret ikke.

pfr.

BLIKK på TIDEN

Godt om Greene

■ Lars Roar *Langslet* hører til de flittigste maur i vår kulturdebatt: Han skriver meget og han skriver godt. Usedvanlig vel opplagt er han i en artikkel om «Graham Greene og det menneskelige drama» i siste nr. (7) av tidsskriftet «Ordet». Den er ikke lang, men fortettet, og full av skarpsynte iakttagelser når det gjelder det åndelige klima og lys som den store engelske forfatteren opplever og skildrer verden i.

Det har vært stille om Greene siden han for et par år tilbake utga «The quiet American» — den ypperlig konstruerte romanen om vår tids fristelse til stille og ubemerket å vende desillusjonen til håpløshet og fortvilelse. «The quiet American» var tilsynelatende mindre pågående i sin religiøse forkynnelse enn Greene's andre «store» romaner. Men dens fremragende grep på skildringen av en resignasjon overfor menneskelivet som såvidt greier å holde kynismen borte, var kanskje allikevel den mest slagkraftige beskrivelse Greene overhodet har skapt av det som hans åndsfulle og dikterkollega François Mauriac kaller «verden minus nåden» — *le monde sans la grâce*.

Uten å nevne Greene i dette hans nyeste litterære uttrykk, som virker mindre aparte, mer fellesmenneskelig enn hans tidligere produksjon, har *Langslet* i sin artikkel et fast og sikkert tak på det som er sakens kjerne for Greene («the heart of the matter»), når han skriver:

«Hva er da dette helvete som mennesket lever i, og som lever i mennesket? Det er mangel på kjærlighet. Det er mangel på evne til å sprengte seg vei ut av den håpløse isolasjon, ut til medmenneskelighet og sant fellesskap. Det er å være seg selv nok. «Det er umulig å gå gjennom livet uten tillit; det er å være innesperret i den grusomste av alle celler: ens eget selv,» heter det i «The Ministry of Fear». Men ingenting koster mer enn det å være seg selv ved «sig selv at døde». Menneskets ubotelige ensomhet er det fundamentale i lidelsen, men mest av alt frykter mennesket å *miste* sin ensomhet. Her er vi ved kjernen i den redsel for livet som preger mange av personene i Greene's diktning. Det er denne redsel for livet som manifesterer seg i flukten, enten det nå er fra politiet, eller samvittigheten, eller Gud.»

«Alltid foran» — og alltid bak!

■ Det er oss en kilde til stadig fornyet undring at «Dagbladet», som ellers har visst å omgi seg med ypperlige fagmedarbeidere (Ole *Mæhle* i kunstkritikken, Odd *Hølaas* i samtidshistorien, Philip *Houm* i litteraturen, Pauline *Hall* i musikken og Sonja *Hagemann* i pedagogikken er gode eksempler) åpenbart lar alle krav til kompetanse fare når det dreier seg om bladets leilighetsvise strandhugg på religionens enemerker. Det er igjen dosent Johan *Vogt's* merkelig uinspirerte artikkelserie fra Italia som bringer oss på de tanker. Ikke bare stiller han med selvtilfreds fordømmelse av «all overtroen» ut sin nærmest analfabetske uvitenhet om hva katolisismen vel er for noe (vi får «tilbedelsen» av Jomfru Maria og liknende gamle travere av noen mistolkninger på løpende bånd). Han gir også uttrykk for noen «lutherske» standpunkter som vi kan tenke oss at lutheranerne på sin side bestemt ber seg fritatt for.

At norske «gudløse» (*Vogt* kaller seg uttrykkelig så, det er ikke vi som foregir å granske hjertes og nyrer, som nesten uten unntagelse har 12—13 års konfesjonell, kristen religionsundervisning bak seg, kan gå så surr i selve kristendommens elementære, tematiske innhold, er en svikt allerede i skolens

almendannende funksjon som fortoner seg som noe av en pedagogisk gåte. (Et mysterium som andre er nærmere til å vurdere enn vi er!)

Selv er vi slått av i hvilken grad det er noe konstant og typisk, at det siste den sekulariserte norske radikaler synes å fastholde av sin lutherske barneoppdragelse er de grunnfestede fordommer mot katolisismen, nedfelt inntil det kjedsommelige i tusen trolsplintede reisebrev fra opphold i latinske land. Det gjelder ikke bare for den uproblematisk fremskrittsoptimisme som preget Johan *Vogt's* generasjon. Våre egne erindringer om religionsundervisningen i gymnasiet, sammenholdt med kunnskapene hos unge mennesker vi daglig kommer i kontakt med, etterlater det pinlige inntrykk at norske skoler — med hederlige individuelle unntagelser — stort sett reiser en dobbelt mur av fordom og ignoranse omkring den kirke som de unge meget snart, i denne folketurismens tidsalder, oppdager som et dominerende trekk i Europas gamle ansikt. Nordmenn er kort sagt påfallende slett utrustet fra skolens side til å begripe noe av det religiøse liv som finner sted utenfor grensene av den skandinaviske monopol-protestantisme. Og det er nå engang, i fortid som nutid, kristenhetens hovedstrømning det her dreier seg om.

De er visst fremdeles gyldige, og vel så det, de ordene som Adolf von *Harnack* (ikke nettopp noen «katoliserende» teolog!) skrev for vel et halvt århundre tilbake:

«De elever som går ut av gymnasiet kjenner mange ting fra kirkehistorien, men som oftest — det har jeg ofte selv kunnet overbevise meg om — uten sammenheng, og det blir derfor meningsløst. Noen av elevene kjenner til og med gnostiske systemer, og mange detaljer som er verdiløse for dem. Men de kjenner absolutt ikke den katolske kirke, historiens største religiøs-politiske skapning, og de har manglende, svevende og ofte direkte vanvittige forestillinger om den. Hvordan den katolske kirkes største institusjoner er blitt til og hvilken betydning de har for kirkens liv, hvor lett det er å fortolke dem galt og hvorfor de fungerer så imponerende sikkert, alt dette er, ut fra de erfaringer jeg har gjort og med sjeldne unntagelser, et *terra incognita*.»

Ikke kirkekaffe og ping-pong

■ Gudstjenestens vesen og form er ikke det minst aktuelle tema i den diskusjon som med stor bredde synes å peke hen mot en dyptgripende selvbesinnelse i den norske lutherske kirke, selvom nettopp *kirkeligheten* for en katolsk iakttager fortoner seg som alvorlig underminert i norsk protestantisme. I «Morgenbladet» har ikke destomindre et par liturgi-beviste teologer av den yngre garde (pastorene Helge *Fæhn* og Agnar *Sandvik*) i det siste hatt anledning til myndig å korrigere det eldre slektledds tilbøyelighet til en mer individualistisk gudstjenesteoppfatning (domprost *Johs. Hygen*) og diletantisk amatør-symbolikk (sogneprest *Egil Brekke*). Og på sin kant har lektor *Per Lønning*, meget fortjenstfullt og med den drabelige kampglede som er ham egen, brukket en lanse for den «klassisk» rene salmesang, mot inflasjonen av både følelsesmessig, litterært og doktrinalt sett tvilsomme «åndelige sanger», tilflytt gjennom legmanns- og sekt-møtenes særlige teknikk.

Overfor tilpasningsiveren, som nu og da kan få et heseblesende og «amerikanistisk» tilsnitt («kirken må ta reklamen i sin tjeneste») skriver en legmann — *Sven B. Riis* («Morgenbladet» 24. oktober) — noen kloke ord som visst er formeget «mot strømmen» til å falle i det gjengse kristenfolks behag og ønsker i øyeblikket:

«Det er skjebnesvangert å miste kontakten med mennesket. Men det er katastrofalt å miste kontakten med Gud. Jacques Maritain har sagt, med tanke på sin egen kirke, den katolske: Kirkens mål er ikke å verve tilhengere, som om den var et menneskelig foretagende, men å tjene den guddommelige sannhet, i verden og i sjelene.

Pastoral-liturgien

Utdrag av 2. og 3. del av pave Pius XII's tale til Den internasjonale liturgiske kongress i Assisi.

Kirkens liv er et sakramentalt liv, og bare hvis den evner å føre menneskene inn i dette, har den muligheter for å leve. Hvordan forvalter folkekirken denne oppgave, teologisk og praktisk?

Kirken har to sakramenter, dåpen og nadverden. Kirken lærer at dåpen gjenföder mennesket til nytt liv, at det dømte menneske er et kristent menneske. Men den trekker ikke konsekvensene av det i forkynnelsen. Kirken antesiperer det forventede frafall og møter ungdommen med krav om omvendelse, før den har tanke på å kaste kristendommen fra seg. Og «omvendelse» betyr for ungdommen å bryte med livsformer som den finner naturlige, og gå inn i en konvensjonell kristelig stil som den føler som unatur. Det er et forunderlig paradoks at den religion som hevder sinnelagets primat, så ofte stanser ved en utvendig betraktning.»

I virkeligheten, hevder han, har statskirken bare seg selv å takke for at ungdommen er «kirkefremmed»: Den lærer ikke barna og de unge at kirkens sakramenter, mottatt i den liturgiske handling, er selve det kristne livs kilde. «For liturgien er — rett forstått og praktisert — liv. Det samme kan ikke alltid sies om prekenen.» Bare en besinnelse her mener Riis virkelig svarer til situasjonen: «Det hviler,» slutter han, «en veldig oppgave på folkekirken i Norge; å gjenerobre det norske folk for kristendommen. Er det noen som for alvor tror at det kan gjøres med kirkekaffe og ping-pong?»

Skuffende prosedyre

■ Vi tror at flere enn oss med stigende forbauselse fulgte avisenes referater av høyesterettsadvokat Annæus Schjødt jr.s prosedyre i den injuriersak mellom ukebladet «Verden Rundt» og «Morgenbladet», som i disse dager går opp til doms. Etter at hans motpart h.r.advokat Blom i en rekke opplesningsmøter hadde gitt retten og offentligheten et likefremt kvalmende sterkt inntrykk av hva som i ly av trykkefriheten publiseres i «Verden Rundt», og hadde referert ansvarlige pedagogiske instansers sterke fordømmelse av det, hevdet ukebladets prosessfullmektig — om man kan tro avisreferatene — blant annet at «Verden Rundt»s detaljerte og spesielle måte å skildre sex, forbrytelse, narkotika-misbruk og perversitet på, også for barn og ungdom kunne tjene som en «nyttig herdningssprosess» og innføring i livets realiteter.

Man skal — inntil vektige motiver for det motsatte foreligger — alltid tro at folk (også prosederende advokater) faktisk mener det de sier. Men vi kan ikke se at dette rettfærdige forbehold stiller høyesterettsadvokatens tenkemåte i noe vesentlig mer flatterende lys: tvertom tror vi at den dømmes hårdt både av sunn sans og av elementær ansvarsfølelse. Folk vet igrunnen av instinkt svært godt at forskjellen mellom pornografien i visse uhumske ukeblad og de «dristige» sitater fra den engelske dikteren D. H. Lawrence som prosedyren søkte å sammenstille, er selve motsetningen mellom grumsete og klare kilder. Ikke en *grads*-, men en *vesens*forskjell i det avgjørende forholdet til menneskesinnets livsnødvendige trang til sannhet og godhet. Et samfunn som i sin offentlige moral og i sin rettsfølelse godtok denne tåkelegging av grensen mellom det byggende og det nedbrytende i menneskesinnets liv og utvikling ville i virkeligheten ha valgt selvoppgivelsens vei. Man skulle tro det ikke var forbeholdt kristne mennesker å konstatere dette. Man skulle tro det var likefremt og innlysende humanisme, det vil si sans for hva som er menneskesinnet verdig.

Fr. Candidus.

II. Kristi nærvær.

Som alteret og offeret helt dominerer den liturgiske kultus, må man si om Kristi liv at det helt igjennom er preget av korsofferet. Engelens ord til hans fosterfar: «For han skal frelse sitt folk fra deres synder»; Johannes døperens: «Se Guds lam. Se Ham, som tar bort verdens synd»; Kristi egne ord til Nikodemus: «Menneskesønnen skal opphøyes, så hver den som tror på ham . . . skal ha det evige liv»; og til sine disipler: «Men jeg må døpes med en dåp, og hvilken angst lider jeg ikke før den er fullbyrdet!»; og fremfor alt hans ord ved det siste aftensmåltid og på Golgata, — alt peker på at sentrum for alle Frelserens tanker og for hele hans liv var korset og hans eget offer til Faderen for å forsonne menneskene med Gud og frelse dem.

Men er ikke den som frembyr offeret enda større på en måte enn selve offeret? Vi vil derfor nå gjerne tale med dere om Herren selv, og først henlede oppmerksomheten på den kjensgjerning at Kirken i Alterets sakrament er i besiddelse av Frelseren med hans kjød og blod, hans legeme og sjel og guddom. Tridentinermøtet har forklart det i den XIII. sesjon, kanon 1, og det er dessuten tilstrekkelig å ta Jesu egne klare og utvetydige ord for å komme til den samme slutning: «Ta og spis! Dette er mitt legeme som skal gis for dere! Ta og drikk, dette er mitt blod som skal utgys for dere.» Og St. Paul uttrykker det samme like enkelt og klart i sitt første brev til Korintierne (I. Kor. 11, 23—25). Kirkens ubrutte elementarlære, tridentinerkonsilets formulering og fremfor alt Herrens egne ord fordrer at eukaristien er Herren selv. De sakramentale spesier er ikke Herren, selv om de har en såkalt vesentlig forbindelse med Kristi substans i himmelen med hensyn til innhold og nærvær. Herren har sagt: «Dette er mitt legeme! Dette er mitt blod!» Han har ikke sagt: «Dette er noe synlig og følbart som betyr mitt Legeme og Blods nærvær.» Man kan ikke godta en slik teori som overensstemmende med Kristi ord. Kristi nærvær i Eukaristien betyr noe mer — det mer som skal til for at vi i sannhet kan si om Eukaristien: «*Dominus est*» — den er Herren (Joh. 21, 7).

Liksom Herren på en måte er større enn alteret og offeret, kan vi spørre: Er *tabernaklet* hvor Herren bor etter å være steget ned til sitt folk, av større betydning enn alteret og offeret? Nei alteret er viktigere enn tabernaklet fordi Herrens offer blir frembåret der — fordi Herren gir seg selv som offer på alteret bare under messen, ikke etter eller utenom messen. I tabernaklet er han derimot nærværende like lenge som de konsakrerte hostier, uten likevel å fremby seg som et vedvarende offer. Man har full rett til å skille mellom *messeofferet* og den høyeste form for tilbedelse som gis Gud-mennesket i *eukaristien*.

Av større betydning enn bevisstheten om denne forskjell er likevel at man er klar over enheten. Det er den ene og samme Herre som ofres på alteret og blir æret i tabernaklet, og som derfra utbrer sin velsignelse.

Det er derfor utilstedelig om en nøyer seg med offeret på alteret og minsker betydningen av Ham som *fullbringer* det. Det er Herrens person som bør være sentrum for kultusen, for det er den som gjør forbindelsen mellom alteret og tabernaklet til ett og gir dem mening.

Å skille tabernaklet fra alteret er å skille to ting som bør være ett på grunn av deres opprinnelse og natur. Det kan bli flere løsninger på spørsmålet om hvordan tabernaklet skal plasseres på alteret, også fordi det ikke skal forhindre at messen leses med presten vendt mot menigheten — og det står til spesialistene å fremkomme med sine meninger om dette.

Man kunne også understreke Kirkens holdning med hensyn til enkelte fromhetsøvelser: besøk til Det hellige sakrament som den anbefaler varmt, 40-timers tilbedelsen eller den vedvarende tilbedelse, den hellige time, den høytidelige meddeling av kommunionen til syke, sakramentsprosesser. De ivrigste og mest overbeviste liturgister må kunne forstå hva Herren i tabernaklet betyr for fromme mennesker. Han er deres rådgiver, deres trøster, deres styrke og tilflukt, deres håp såvel i livet som i døden. Den liturgiske bevegelse nøyer seg ikke med å la de troende komme til Herren i tabernaklet, men vil forsøke enda mer å *trekke dem dit*.

III. Kristi uendelige og guddommelige majestet.

Det menneskevordne ord er menneskenes Herre og Frelser, men han er og forblir Ordet, den uendelige Gud. I den athanasiske trosbekjennelse heter det: «Vår Herre Jesus Kristus, Guds sønn, er Gud og menneske.» Kristus som menneske har også rett til tilbedelse på grunn av den hypostatiske forening med Ordet, men det er hans guddommelige natur som er årsaken og kilden til denne kultus. Kristi guddom kan derfor ikke forbli i utkanten av den liturgiske tanke. Det er normalt at man går «til Faderen gjennom Kristus», da Kristus er formidler mellom Gud og menneskene. Men han er ikke bare formidler; han er også i Treenigheten jevnbyrdig med Faderen og Den hellige Ånd. Det er nok å minne om den storslagne innledning til Johannesevangeliet. «Ordet var Gud... Alt er blitt til ved Ham, og uten Ham er ikke noe blitt til av det som er blitt til.» Kristus er den Første og den Siste, alfa og omega. Ved verdens slutt, når alle fiender og til slutt døden er overvunnet, vil Kristus, dvs. Ordet i den menneskelige natur, overgi Kongedømmet til sin Far, og Sønnen selv vil underkaste seg Ham som har lagt alt under Ham, «så Gud kan bli alt i alle». (I. Kor. 15, 28.) Meditasjonen over «Kristi uendelige, høyeste, guddommelige Majestet» kan sikkert bidra til en dypere forståelse av liturgien.

Med hensyn til liturgien i fortiden må man unngå to ytterliggående synspunkter: en blind tilknytning og en total avvisning. I liturgien finnes uforanderlige og tidløse elementer, men også andre som er variable, flyktige, iblant også mangelfulle. Liturgistenes nåværende holdning til fortiden forekommer Oss å være riktig; det søkes, det studeres alvorlig, man fester seg ved det som har betydning uten å henfalle til overdrivelser.

Når det gjelder vår egen tid, setter liturgien sitt preg på Kirkens liv, ja endog på all religiøs virksomhet i dag. En merker særlig de troendes aktive og bevisste deltagelse i de liturgiske handlinger. Fra Kirkens side vises det åpenhet for fremskrittet, men også pietet overfor det opprinnelige. Den vender tilbake til fortiden uten å kopiere den servilt, skaper nye elementer i selve seremoniene, bruker landenes

Birgit Tengroth: «Njut av livet, Madame!» Wahlstrøm & Widstrand.

Birgit Tengroths første litterære produkt var så vidt vites «Tørst», som kom i 1948. Den kjente skuespillerinnens bok ble med en gang lest av nær sagt hele Sverige, og gikk for å være svært «vågat». Siden da har hun skrevet syv bøker. Undertegnede har bare lest den første og nå denne helt nye, og de har en felles grunntone som høyst sannsynlig går igjen i hele hennes forfatterskap: en grenseløs og ubotelig ensomhetsfølelse. Vennskap, popularitet, intimt samvær med et annet menneske, intet kan stille tomheten og «tørsten» innerst inne. Det kunne ha vært interessant å lese alle bøkene og derved følge hennes utvikling fra 1948 til nå; på den tiden har hun nådd å gjøre seg kjent med Den katolske kirke og bli opptatt i den. Religionen slik hun møter den der, levende og konkret, måtte naturlig nok komme til å bety meget for en personlighet av hennes støpning.

«Njut av livet, Madame!» består av fire deler. Det er i første delen mennesket Birgit Tengroth gir seg best til kjenne. Skueplassen er Paris og miljøet hotellet med den lille restauranten som drives av madame Félix og familie. Forfatterinnen gjengir disse ofte rystende, men på fransk vis tvers igjennom menneskelige personene så en ser og føler dem, og innimellom seg selv, åpent og hudløst.

Så følger fjorten portretter av kjente franske menn og kvinner. (Nancy Mitford som er engelsk, unntatt), de fleste er forfattere og skuespillere. Fort og elegant tegner hun dem og supplerer deres egne uttalelser i intervjuene med rikelige porsjoner av sin egen viten og fantasi. En kjenner igjen den glitrende, lettflytende stilen fra hennes noveller.

Bokens tredje del er viet Roma og mennesker hun trefter der. I «Birgitta i Rom» forteller hun om sitt møte

respektive sprog og salmer og fornyer kirkestilen. Det skulle imidlertid være overflødig enda en gang å minne om at Kirken har alvorlige beveggrunner for å fastholde at den prest som leser messen er forpliktet til å bruke det latinske sprog, og også at den gregorianske sang, når denne følger gudstjeningen i den latinske ritus, synges på Kirkens sprog. De troende på sin side er sterkt opptatt av de forholdsregler som Kirken tar, selv om de er det på høyst forskjellige måter: noen viser en iver og en begeistring som i sin overdrivelse kaller på inngripen fra ansvarlig kirkelig hold; andre derimot legger bare likegyldighet og sin motvilje for dagen.

Liturgien i dag legger også stor vekt på en rekke spesielle problemer — som for eksempel: Liturgiens forbindelse med den moderne verdens religiøse idéer, samtidskulturen, de sosiale spørsmål, dybdepsykologien.

Denne enkle oppregning er tilstrekkelig til å vise at de forskjellige sider av våre dagers liturgi ikke bare vekker vår interesse, men gjør Oss aktpågivende. Vi ønsker inderlig at den liturgiske bevegelse skal gjøre fremskritt og Vi vil hjelpe til med det. Men det står også til Oss å forhindre alt som kan være kilde til feiltagelser og farer. Det er imidlertid en trøst og en glede for Oss å vite at Vi kan regne med hjelp og forståelse fra dere som her er forsamlet.

med birgittinernonnene en skjærtorsdag i «Casa di Sancta Brigida.» Hennes karakteristik av selve ordenen og to av dens representanter er full av liv og vitner om hvor personlig hun er engasjert av dette stoffet.

Til slutt kommer «Varför jag blev katolik», som hun har skrevet på anmodning, og som visstnok ble trykt første gang i et svensk tidsskrift. Det vakte så stor oppmerksomhet og interesse at forlaget Wahlström & Widstrand i fjor utga en hel samling konvertittberetninger av andre kjente svensker, og med samme tittel: «Varför jag blev katolik.»

Birgit Tengroths selvbiografiske redegjørelse er springende og impulsiv, men virker kanskje nettopp derfor overbevisende ekte. Ikke så å forstå at logikken mangler, hun forfølger sine påstander med skarp intellektuell klarhet og dyp realisme. Overgangen har langt fra vært plutselig eller stemningsbetonet; Kirken ble tvert imot en fortsettelse og fullendelse av en enkel barnetro som i mange år hadde ligget begravet i underbevissheten. Og allerede den troen var selvsagt sterkt personlig hos dette begavede og særpregede menneske: «Jag växte upp i et hem där religionen varken nämndes eller praktiserades. Själv trodde jag bergfast på Gud.»

K. R.

Et enestående vidunderlig menneskelig dokument:

Anne Franks dagbok. Norsk utgave ved Inger Hagerup. Dreyers forlag.

Samtidig med at Folketeatret gir oss den dramatiserte form, har Dreyers forlag sendt ut 3. opplag av denne nå verdensberømte bok.

Den er blitt anmeldt og omtalt så grundig og mange steder at vi bare vil minne om hvor oppløftende det er å lese om denne jødepiken som betror dagboken alt om seg selv og sine omgivelser i to redselsår. Mens verden og menneskene rundt henne blir mer og mer desperate, går hennes fysiske og åndelige utvikling sin gang, og man får oppleve på nært hold hvordan et menneske, en personlighet blir til. Hel og ekte fremstår hun etter hvert og blir et uforglemmelig vitnesbyrd om hva menneskeverdet er for noe uendelig stort og fint og hellig. Hun også måtte dø, men hun lever; hennes ånd, hennes sterke indre liv lever og gir mot og lys. Lille ivrige, våkne, tapre Anne Frank er — ak dessverre — blitt så aktuell igjen nå. Men hvordan verden enn arter seg, vi vil alltid trenge henne og likesinnede. Lær henne derfor å kjenne, gjennom boken og teaterforestillingen, begge deler like uforglemmelige.

Bi —

KATOLSK FORUM

DOMINIKANERNES FOREDRAGSAFTENER

Neuberggt. 15, Oslo

TROR DE

at KATOLSK FORUM's aftener gjør en nyttig gjerning og imøtekommer et behov? Da kan De hjelpe til på mer enn én måte. Ikke bare ved etter evne å støtte opp om dets underskuddsbudsjett, men ved å gjøre KF kjent i Deres miljø, og ved å sende Deres kritikk, råd og forslag, adressert til:
Prioren for Dominikanerne, Neuberggt. 15, Oslo NV.

KARDINAL MINDSZENTY:

Vi trenger hurtig hjelp fra FN

Som kjent ble Kirkens primas i Ungarn, kardinal Joseph Mindszenty, for ca. 14 dager siden befridd fra fengslet av patriotiske frihetskjemper etter 8 års innesperring. Friheten — i ordets fulle mening — skulle imidlertid ikke vare lenge. Knappt hadde kardinalen vendt tilbake til Budapest, før situasjonen tvang ham til å ta imot asyl i den amerikanske ambassade i hovedstaden. Det skal, etter det vi erfarer, ha lykket ham forinnen å få sendt et budskap til Paven, uten at vi kjenner det presise innhold av dette. Det siste vi i skrivende stund har hørt i forbindelse med kardinalen, er et telegram som Associated Press har sendt ut, og som lyder slik:

(Budapest, i november) — Ungarn kan bare vente seg en enda «større undertrykkelse dersom USA ikke redder oss», erklærer kardinal Mindszenty i et intervju med vestlige korrespondenter i Budapest. — Det er nødvendig med flere og hurtigere tiltak. En mann som holder på å drukne, trenger ikke hilsener. Det vi trenger, er at FN's generalsekretær kommer til Budapest, i dag og ikke i morgen. Det har vært for mye stemmegivning og for mye snakk. Det vi trenger nå er handling.

Mindszenty fortalte at han hadde vært utsatt for «tur både på legeme og sjel» av det hemmelige politi. — Det er et Guds under at jeg er her og at jeg er som jeg er, sa han. Mer ville han ikke si om fengselstiden, men erklærte bare at han holdt på med en rapport om disse ting «som ikke er til å snakke om og som ligger over den alminnelige manns fantasi».

Janos Kadar's regjering hadde latt «russerne slakte ned ungarerne», erklærte kardinalen og la til at han «var dypt rystet over å se hvordan russerne knuste det ungarske folks frihet». De grunnene som er lagt frem for den russiske intervensjon, «er usanne og er bare påskudd», sa han. «Det er ikke sant at målet for denne frihetskamp var å gjenopprette det system som hersket før krigen.»

I et telegram gjennom United Press heter det så sent som 12. november:

Kardinal Mindszenty akter ikke å forlate Budapest til tross for at han vil være i den ytterste fare så lenge han blir i Ungarn. For øyeblikket er den katolske kirkes overhode i Ungarn i sikkerhet i den amerikanske ambassade. Men Sovjet-troppene omgir byen, og den kommunistiske kringkasteren i Budapest har utrettelig pekt ut den aldrende kirkehøvding som selve opprørsånden i den ungarske reisning. Det fryktes derfor at han vil bli arrestert i samme stund som han går ut av den amerikanske ambassaden. Det er fare for at han kan bli tvunget til å bli i dekning hos amerikanerne i lange tider.

Men kardinal Mindszenty akter ikke å flykte fra Ungarn for å redde sin egen person, tross de forferdelige pinsler han har gjennomlidd under sitt åtte-årige fangenskap hos kommunistenes hemmelige politi. Han er blitt selve symbolet på ungarernes frihetskamp, og han kjenner de plikter som dermed er lagt på hans skuldre. Den amerikanske ambassaden har isolert kardinalen omhyggelig fra de amerikanske journalistene som har søkt tilflukt der. Ambassaden har gjort det for å unngå anklager om brudd på diplomatiske forpliktelser, men kardinalen har latt dem som står ham nær vite at han akter å bli i Ungarn.

VÅR HJELP TIL UNGARN

I et rundskriv til presteskapet i Oslo Katolske Bispedømme har Hs. Høyærv. biskop dr. Mangers oppfordret menighetene til å samles i bønn for det kjempende og lidende ungarske folk, samt foreskrevet at kollekten i alle bispedømmets kirker og kapeller søndag 11. november skulle tilfalle Ungarnhjelpen. Resultatet av kollekten må sies å være meget godt, noe som vil fremgå av følgende liste:

Arendal 300; Bergen 2 246; Drammen 360; Fredrikstad 1 315; Halden 230; Hamar 190; Haugesund 145; Hønefoss 200; Kristiansand 400; Lillestrøm 125; Oslo: St. Olav 1 370 (hvorav Polakkene 100, Vor Frue Villa 55, Mariakongregasjonen 65); St. Hallvard 535; St. Dominikus 1 044.20; Grefsen 100; Porsgrunn 760.66; Stabekk 200; Stavanger 445; Tønsberg 142. — Tilsammen kr. 10 107.86.

Hs. Høyærv. biskopen vil her ved på det hjerteligste få takke hver enkelt giver for den helhjertede opslutning om hans appell og ber alle fortsatt i bønn og offer å forene seg med våre ungarske brødre og søstre i deres uhorste lidelser og i deres kamp for frihet og fred.

Polske flyktninger går inn for Ungarn

Polske flyktninger i Norge var søndag 11. november samlet i Oslo i anledning av Polens nasjonaldag. Feiringen ble innledet med gudstjeneste i St. Josephs kapell, der pastor A. Wysiecki forrettet. Et budskap fra biskop Mangers ble lest der han minnet flyktningene om de mørke dager som deres ungarske brødre nå gjennomlevet. En kollekt ble opp tatt og inngikk i dagens øvrige kirkekollekt bestemt for Ungarn-hjelpen.

Etter gudstjenesten holdtes en sammenkomst i Akersveien 5, under ledelse av formannen i den norske avdeling i det polske krigsdeltagerforbund, Jozef Orlikowski. Pastor Wysiecki holdt talen for dagen og minnet om de lidelser folket hadde gjennomgått i disse 11 år under fremmedstyre. Etter et fengslende program i ord, sang og musikk ble møtet avsluttet med en hilsen fra formannen i Norges krigsveteraners forbund og fra biskop Mangers.

Helt i pakt med den noble ånd de polske flyktninger feiret sin egen nasjonaldag, var de tre resolusjoner som enstemmig ble fattet på møtet og som alle gjaldt situasjonen i Ungarn: et lykkønskningstelegram til fru Anna Kethly, en henstilling til FN's hovedforsamling og til Den norske regjering, begge med bønn om at alt blir gjort for å stanse voldshandlingene i Ungarn og for å få gjennomført frie valg i alle land bak jernteppet.

NORSKE KATOLIKKER:

Gi flyktninger i Østerrike en liten hyggelig julepakke: Vekt maks. 2 kg. med innhold som f. eks.: Julepynt, lys, godter, strikketøy, sytøy, puslespill, julekrybber til å klippe ut, tyske bøker, tobakk o.l. Medsend en hilsen på tysk og merk pakken enten ung pike, u.gutt, mann, kvinne, småpike, smågutt eller baby.

Pakkene sendes *Fransiskushjelpen, Urtegt. 29 II*, eller *vår komité, Akersv. 5, Oslo*, innen 1. desbr., hvorfra de sendes som en samlet gave fra norske katolikker.

Hovedkomitéen for katolsk flyktningsarbeid.

UTLANDET:

VATIKANET

Pavelig encyklika om fredsproblemet.

Den 2. november offentliggjorde pave Pius XII en encyklika som begynner med ordene: «Laetamur admodum», og er viet fredsproblemet.

Paven henvender seg til episkopatet i hele verden og sier bl. a.: «Vårt håp støtter seg ene og alene på Ham som ved sitt himmelske lys kan bringe klarhet i menneskenes tanker og bøye de desperate viljer så de blir mottageligere for fornuftige råd... Måtte alle mennesker, særlig de som holder folkenes skjebner i sine hender, huske at det aldri kan komme noe varig gode av krig, men utelukkende en stor mengde ulykker av all slags elendighet. Det er ikke med våpen, ikke med massakrer, ikke med ruiner at man løser flokene i verden, men med fornuft, rett, klokskap.

Når mennesker som virkelig ønsker fred kommer sammen for å behandle så alvorlige problemer, må de føle at de ønsker å velge rettferdighetens vei og ikke begi seg ut på vovespill og maktbrukets bratte svelg. De forferdelige farer ved en krig må tas i betraktning, en liten gnist kan bli en enorm ildebrann. Det er dette Vi vil gjøre regjeringene oppmerksom på i den nåværende farlige situasjon, og Vi kan ikke tro at de ikke er overbevist om at det eneste Vi ønsker er det felles gode og fremgang, noe som aldri kan fremkalles ved å utgyte medmenneskers blod.»

Pius XII avslutter med å be biskopene å oppmuntre til bønnens korstog for å oppnå av Herren at det blir slutt på krigen i verden, at nasjonene må finne en heldig løsning på sine motstridende interesser, og at Kirkens rettigheter må bli respektert overalt til beste for alle.

Tanker om det evige liv

Peter Schindler: «Dødebogen», Arne Frost-Hansens Forl., K.bvn.

Det er med skam å melde langt på det andre året at pastor Peter Schindlers publikasjon «DØDEBOGEN» er forblitt uomtalt i våre spalter. Vi beklager det, ikke bare overfor forfatteren, som så utrettelig beriker sine trosfeller i Norden med sine innføringer og veiledninger i det katolske trosliv, men også overfor våre lesere, som sikkert ville ha søkt til denne tankevekkende lille bok for å finne svar på livets siste store spørsmål.

Det ligger nær, nå i «de dødes måned», å trekke dette pastor Schindlers fine skrift frem fra reolen igjen. Det er for øvrig et skrift en stadig burde ha for hånden, da dens tankerikdom like meget angår vår gjøren og laden i dag, som vår død og dom i morgen. Forfatteren avholder seg bevisst fra polemikk og bevisførsler. Han legger frem ganske enkelt og klart det som Kirken har og kan si oss om livet hinsides døden. Vi refererer kapiteloverskriftene: «På den yderste grænse av alt begreb — Hvor tid og mål ophører». «Livets absolutte grænse — Død og dom». «Total Helligelse — Skjærsilden». «Nedbrydelse og gerejsning — Kødets opstandelse, Verdens undergang, Dommedag». «Evhigheden i eller udenfor Gud — Himmel og helvede».

På 2. omslagsside i dette nummer av St. Olav gjengir vi et avsnitt fra nest siste kapitel av «Dødebogen». Vi anbefaler alle, prest og leg, å gjøre seg kjent med hver side i den. Ikke minst fordi vi overalt støter på en behandlingsmåte av det store tema om livet og døden som trekker inn vår egen tids spesielle tankekors.

ihk

Ny utgave av det romerske breviar.

Kardinal Canali har overrakt pave Pius XII den nye utgave av det romerske breviar, som er utgitt av Vatikanets forlag. Forrige utgave var fra 1928.

Det nye breviar omfatter den nye salmeoversettelse og de nyeste fester. Også den nye liturgiske ordning for den stille uke er tatt med.

Kirken og radio-televisjonsproblemene.

Ekspertkomiteén for radio og televisjon innen den pavelige kommisjon for film, radio og televisjon, hadde møte i Vatikanbyen i slutten av september. Denne ekspertkomité består av tolv medlemmer som er utnevnt av Vatikanet etter at interesserte land er blitt rådspurt.

Komiteéns hovedoppgave er å gi opplysninger til den pavelige kommisjon om de problemer som oppstår i forbindelse med den tekniske side av utsendelsene, og å komme med forslag til forbedringer slik at katolikkene kan sikres de kulturelle, oppdragende og kristne goder som utsendelsene gir.

De tolv spesialister mottok direktiver fra pave Pius XII, og studerte inngående de mange vanskelige problemer som radio og televisjon stiller de kristnes samvittighet overfor.

Russisk kloster i Roma.

Kongregasjonen for Østens kirke holder på å bygge et hus i Roma som skal tjene som kloster for nonner av russisk nasjonalitet. Nonnene har vært i forskjellige klostre rundt om i verden, men har fått tillatelse til å forlate dem for å danne et nytt klostresamfunn i det nye institutt for bysantinsk-slavisk ritus.

Medlemmene av dette nye samfunn er for det meste ganske unge nonner — kvinner som flyktet fra Russland under og etter den annen verdenskrig, og slo seg ned i andre land, for det meste Tyskland, Belgia og Frankrike, hvor de ble ikledt forskjellige kongregasjoners drakter.

DANMARK

Katolsk rektor.

For første gang siden Reformasjonen er en katolikk blitt utnevnt til rektor ved en offentlig skole i Danmark. Det har foregått en livlig diskusjon før utnevnelsen. Avisen Kristeligt Dagblad er meget tilfreds med at det ble en katolsk rektor.

DE FORENTE STATER

Jesuittpateren Fr. Dulles etterlyser sunn tenkning.

Pater Avery Dulles, sønn av John Foster Dulles, uttalte i et intervju nylig at «vi har mistet evnen til en umiddelbar bruk av fornuften». Moderne mennesker har latt seg drive bort fra fornuften slik denne var kjent og brukt av de gamle filosofer. I vårt moderne samfunn er teologi og filosofi blitt forvist til samme klasse som poesi, og blir ikke lenger betraktet som vitenskaper. Vi har mistet kunsten å kunne tenke.

Følelser og fysisk og mekanisk handling, «ikke intellektet», er blitt det moderne samfunns beveggrunner. Pater Dulles sa til slutt at tro og fornuft må utfylle og gripe inn i hverandre.

ENGLAND

Bønnedag for taushetens Kirke.

Hierarkiet i England og Wales har bestemt søndag 9. desember som bønnedag for den forfulgte Kirke.

FRANKRIKE

Kloke ord av Paris' erkebiskop.

Kardinal Feltin, Paris' erkebiskop, er blitt intervjuet av bladet «Temoignage Chrétien» om det som i enkelte miljøer

kalles for den franske katolisismes nåværende «illebefinnende». På spørsmålet om ikke hierarkiet nå var for meget på vakt overfor mange ting, svarte kardinalen med å gjøre oppmerksom på et «motsatt faktum»: At alt det som Kirken sier og gjør diskuteres i tide og utide, og ofte uten kjennskap til forholdene. «Kirken er nå full av folk som vil si noe og som har noe å si. Ofte er de som fremadstormende foler, men det er bare et tegn på Kirkens evige ungdommelighet. De må likevel, tilføyet han, finne seg i at Kirken over en viss kontroll.»

Erkebiskopen sa i anledning av et annet spørsmål at det kan forekomme tilfeller hvor hierarkiet må få be pressen om å være mer tilbakeholdende, og ikke bidra til å opphisse sinnene. Det var f. eks. tilfelle med arbeiderprestene. I den anledning ble det sendt ut mange fornuftige meddelelser og like mange tåpelige. I slike tilfeller må man kunne vente, vise Kirken tillit og gi den tid til å sette seg inn i tingene og ta avgjørelser.

Det ble så talt om den katolske presses rett til skaffe sine lesere opplysninger med en gang og konkurrere med andre nyhetsbyråer om å få nyhetene forut. Kardinal Feltin sa da: «Da holder dere på å bukke under for tidens sykdom, dette å si alt med en gang, aldri vente. Vår tid er oppjaget, umenneskelig. Om dere nå ikke er de første som offentliggjør den og den begivenhet? Dere behøver da ikke å anta metoder som medfører at veloverveide tanker og modne refleksjoner ikke lenger får noen plass. Kanskje vil dette skaffe dere noen vanskeligheter i egenskap av kristne journalister. Men samtidig vil det kanskje være et eksempel og et bevis på alvor i en verden som ofte mangler nettopp det.»

Katolsk diplomat som har satt spor etter seg.

«Det internasjonale diplomatiske akademi» hadde møte i Paris i sommer for å høre Sir David Kelly's foredrag: Idéenes betydning i internasjonale forbindelser. Robert A. Graham skriver om ham i bladet «America»:

Sir David's bakgrunn ga hans ord en spesiell autoritet. Han er nå 65 år gammel og har en over 30 års fremragende diplomatisk karriere bak seg. I 1951 trakk han seg tilbake etter å ha vært de to siste år i Moskva som britisk ambassadør. Siden har han skrevet to bøker og en mengde avisartikler, og han er formann i «The British Council», det offisielle utenlandsbyrå for kulturelle saker.

Etter Sir David's mening er den underliggende grunn til vår sivilisasjons krise av åndelig art, og det skyldes en rekke falske idéer om den menneskelige natur. De politiske og økonomiske vanskeligheter er bare overflatemanifestasjoner.

Slike tanker er ikke originale, men i dette tilfelle kan talsmannen for dem illustrere poenget med eksempler fra sine egne faglige iakttagelser. Da han hverken er teolog, professor eller dikter, men en mann som står midt oppe i det praktiske liv, har hans advarsel om den direkte virkning av gale prinsipper vakt stor gjenklang i kretser som ellers ikke er mottagelige for slike påminnelser.

Sir David Kelly er i dag en av de mest ansette katolikker i England. Til tross for sitt irske navn er han konvertitt, han ble opptatt i Kirken etter avsluttede studier i Oxford i 1914. Hans mest kjente bok er «The Hungry Sheep» (Det sultne får), som kom i 1955. Den handler om det samme som hans foredrag i Paris, og den kjente kritiker Douglas Jerrold skrev i sin anmeldelse at forfatteren kan sies å være et eksempel til etterfølgelse for andre legfolk. Etter å ha fremhevet at ingen gang siden Reformasjonen har det vært så mange dyktige katolikker i det offentlige liv i England som nå, fortsetter Jerrold: «Men de lar ikke høre fra seg så ofte, i stedet for virkningsfulle utfordringer, hører man bare deres rolige skritt når de passerer forbi.» Han unntar formannen i «The British Council» fra denne karakterisering, og Sir David er da også virkelig et utsoekt eksempel på en intelligent og innflytelsesrik katolikk, som gjennom sin profesjon legger hele tyngden av moralske og åndelige prinsipper i vektskålen til løsning av de store verdensproblemer.

ITALIA

Don Camillo og Peppone fortsetter!

En meget aktiv kommunist i en liten by som heter Riccia i Italia møtte en dag opp i kirken som fadder for en liten gutt. Landsbypresten erklærte at han ikke kunne brukes som fadder da han tilhørte kommunistpartiet, og dåpshandlingen ble nektet utført. Men kommunisten ville ikke høre på det, og uten å nøle et øyeblikk dyppet han selv hånden i døpefonten og døypte barnet i følge Kirkens formelle ritus:

Pater Lutz in memoriam

Lørdag 24. november er det ett år siden pater Lutz døde. I den anledning vil det bli en musikkandakt i St. Dominikus kirke kl. 19, hvor en rekke av pater Lutz' komposisjoner blir oppført. Medvirkende: St. Dominikus kirkes kor, sangerinnen Beate Asserson, pater Norheim, O. P.

«Jeg døper deg... i Faderens og Sønnens og Den hellige Ånds navn.»

Vatikanet som ble anmodet om å uttale seg om gyldigheten av denne dåp, erklærte den for fullt ut gyldig da den var blitt utført av en døpt kristen, men mente at kommunisten hadde begått en alvorlig forseelse ved å døpe et barn i kirken i nærvær av en prest, og på den måten tilrane seg dennes oppgave.

SVERIGE

Det thomistiske seminar.

Dominikanerne i vårt naboland ligger heller ikke på lat-siden. Det thomistiske seminar i Stockholm begynner nå sitt femte år med forelesninger om «kirkebegrepet hos Thomas av Aquino». De blir holdt annenhver fredag klokken 20, og det utdeles også stensilerte oversettelser.

Dominikanerne har også satt i gang en studiesirkel i liturgi, og det emne som skal behandles i år er kirkeåret. Leder blir

dominikanerinnen søster Ingrid-Maria som er cand.theol. og cand.phil.

VEST-TYSKLAND

Katolske protester mot forslag om «uavbrutt arbeide».

Innen en rekke grener av den tyske industri er det fremsatt forslag om «rullende uke», dvs. at arbeidet skal gå kontinuerlig også om søndagene. Det skulle være en kompensasjon for kortere arbeidstid. Forslaget har fremkalt protester fra de katolske fagforbund.

Da de katolske biskoper var samlet til konferanse i Fulda den 30. september, sendte de ut en appell til forbundsregjeringen, fagforeningene og arbeidsgiverne, om å respektere søndagen som hviledag. «Et folk som gjør produksjonen til et prinsipp undergraver sitt moralske grunnlag», erklærer de tyske biskoper. «Å slå inn på den vei betyr å oppheve søndagen som er noe meget vesentlig i de kristne familiers åndelige og kulturelle liv.»

ARENDALE		
HJELM EMANUELSEN A/S Møbelforretning Langbryggen Arendal	BYGGMESTER HANS NILSEN Nesset 362 Arendal	<i>Lunde & Co.</i> Dodge - Folkevogn - Deler og rekvisita Tif. 2860
SHELL — ARENDAL Tif. kontor 2013 Anleggstlf. 1848	BRØDRENE PETERSEN Skomakerforretning Arendal	S. JONSSEN A/S Kolonial- og Fedeverar Moderne Fryseri og Kjøleanlegg Arendal - Tif. 1394, 1397
ARENDALE FARVEHANDEL Tif. 1460 - 1680 Engros - En detalj	GARTNERHALLEN IMPORT A/S Tif. 3159 - 3208 Torbjørnsbu - Arendal	ALEX ANDERSEN Alt i kjøtt og pølsevarer Tif. 1308
GJERULDSSENS BOKHANDEL Tif. 1762 Alt i bøker og papir	J. E. SKJOLDHAMMER Arendal Tif. 1262	M. A. STIANSEN Herreekvipering - Guttekonfeksjon
GARANTI SKOMAGASIN Tif. 1482 Arendal	HENRICHSSEN & HOLMSTØL Aut. Rørleggere Tollbodgaten - Arendal	
PEDERSEN & CO. Fiskebryggen Arendal	THS. LØVOLD Grunl. 1886 — Tif. 1173, 1495 Maling - Tau - Duk - Koster og børster Skibsrekvisita - Malerverer Engros og en detalj	
OLAV SLAATTENE Gartner Tif. 1958 Havstad, Arendal	O. RØED'S EFTF. — ARENDAL (OLAF I. HARTVIGSEN) Manufaktur- og Utstyrsforretning - Dampfjærrenseri Telefon 1037 - 1643 Etabl. 1857	

Dette spørsmål vakte stor interesse også på katolikkenes dag i Köln i år, og både i 1952 og 1955 offentliggjorde de

tyske biskoper felleserklæringer hvor de advarte mot farene ved uavbrutt arbeid.

FREDRIKSTAD		
<p>Hermetikk- og pøsefabrikk - Røkeri Salteri - Fryseri 1600 m³ - Kjølelagere</p> <p>Stabburet GUNNAR NILSEN FREDRIKSTAD</p>	<p>KLEMET JOHANSEN Fredrikstad Begravelsesbyrå Farmannsgt. 10 - Tlf. 3062</p>	 <p>Østlandsk ELEKTRISK ½— Lys - kraft - varme - kjøling Radio</p>
<p>EDVARDESEN & NORHEIM A/S Autorisert Installatør Radio og Elektrisk utstyr Tlf. 1220 - Fredrikstad</p>	<p>ALF SVENDSEN Alt i kolonial Tlf. 2167 Farmannsgt. 1-3</p>	<p>Sko BJARNE AARUM Fredrikstad</p>
<p>FREDRIKSTAD BLIK- & METALVAREFABRIK Andresen & Müller</p> <p>Mek. Verksted - Blikkemballasje og metallvarer av enhver slags - Jernfat i alle størrelser og for ethvert øyemed - Isenkramartikler - Elektrisk og Autogensveisning - Stanseartikler.</p>	<p>CHR. HANNESTAD Handelsgartnerier - Fredrikstad Vi leverer til blomsterforretninger landet over Spør etter Hannestads blomster hos Deres leverandør neste gang</p>	
 <p>Engeset & Larsen MANUFAKTUR - EN GROS - EN DETALJ FREDRIKSTAD</p>		
<p>DRAMMEN</p>		
<p>En gros Detalj</p> <p>E. BAKKEN Tlf. 1366 - 3260</p>	<p>O. Henriksens Sønner Aut. Rørleggere og Rørhandel Etabl. 1904 FREDRIKSTAD Tlf. 6238</p>	
<p>DRAMMEN</p>		
<p>Drammens Rørleggerforretning A/S Autorisert Rørlegger. Tollbugt. 5. Centralbord 5495</p>	<p>HARALD LYCHE & CO. Bøker - Papir - Toalettsaker Sportsartikler - Leketøy</p>	
<p>GUSTAV BØHM & SØN A/S Bakeri og Konditori Drammen</p>	<p>½ Tyri Fabrikker Drammen TYRILYS leveres i alle størrelser og typer</p>	
<p>DRAMMENS MALERFORRETNING Tlf. 3916 — 3332 Inneh. Asbjørn Gundersen</p>	<p>Grønnsaker og frukt jager sykdom på flukt. FRANTZ HEGG Øvre Torvgt. Tlf. 2462</p>	
<p>H. KOLDERUP N. Storgt. 12 - Bragernes Tlf. 1362 - Privat 3648 Gå til fagmannen når det gjelder møbler</p>	<p>GUSTAV THIELEMANN Pøse- og hermetikkfabrikk Tlf. 4184 DRAMMEN</p>	

OSLO

T. S. JACOBSEN

BEGRAVELSESBYRA

Ullevålsv. 1 - Oslo

Tlf. 33 23 34 - 33 22 46

Privat 41 64 78 - 69 43 72

Jens J. Andersen

OSLO - CENTRALBORD 68 34 90

Beste leverandør av
KJØTT-FLESK-PØLSEVARER

NOENBERG & CO. A.S

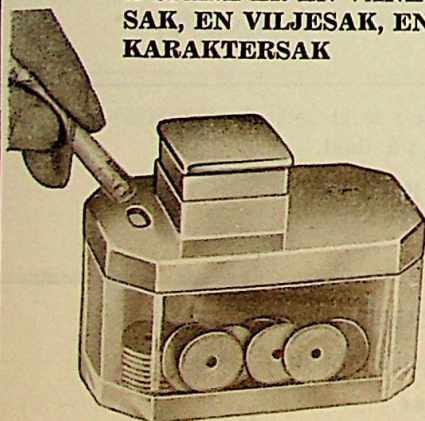
— Margarinfabrikk —

OSLO

Leverandør av den bekjente

«NOCO» margarin

A SPARE ER EN VANE-
SAK, EN VILJESAK, EN
KARAKTERSAK

« K L A R »

Fåes i banker over hele landet

All slags
forsikring

ANTH. B NILSEN & CO'S

ASSURANCEBUREAU A/S

Rådhusgaten 27, Oslo.

Telefon 41 01 10.

BENYTT
DEM AV
VÅRE
ANNONSØRER

Oppusningen av St. Olavs kirke og bispegården
er utført av

PAY & ØSTRING
Malerfirma

Jac. Aallsgt. 10

Telefon 55 08 97

G. GALLIGANI

PRYD- OG BRUKSKUNST

OSLO

WISBECH

Majorstua - Oslo

**MASKIN- OG ELEKTROTEKNISKE
FABRIKKER**

ØKONOM Centralopvarming

Inneh.: Trygve A. Engh

Tlf. 42 51 33 - Oslo

Varme — Ventilasjon — Damp
Varmtvann — Olje — Stoker
Fyring — Kjelerrep. — Ettersyn

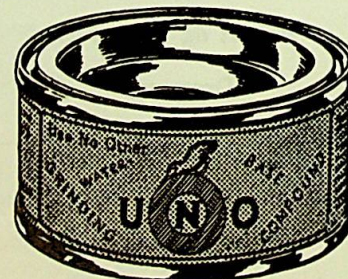
JOHAN OLSEN & SØNNER

Murmester & Entreprenørforretning

Etablert 1896

Kongensgate 17, Oslo

Telefon 42 99 90

**Beste
og hurtigste
slipemiddel
for lager og
ventiler**

BERGEN

**ERLING
KRAGE A/S**

Pryd- og brukskunst

Bergen

Telefon central 14 110

Telegramadresse: «Kjell»